Број 139 У Новом Саду, у уторак 28. јуна (11. јула) 1911. Година XLVI.

»Застава« излази сваки дан дванпут, а недељом и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи број заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потура.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Чавића. Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 82.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потура.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Не зна шта хоће, ни како ће.

Од како је поцепана „речка резолуција“, хрватско-српска коалиција је изгубила компас, изгубила је идеју политике и почела је да лута. Са брода идејне и здраве политике речке резолуције коалиција се спустила у чамац политике — пустоловства и шићарства. И зато се тај чамац њезине политике са јужног Дунава, брзо нашао на западном Дунаву, теран ветром разних заблуда, гоњен веслом многих личних прохтева, а управљан само крмом похлепе за влашћу.

Са брода на чамац, значи исто, што и са коња на магарца. А то значи, да хрватско српска коалиција није била довољна до коња и до бојна копља него до магарца и до чобанског штапа. Да води један чопор безавлених оваца и да од „газде“ прима заповести на коју ће — пашу.

То је политика хрватско-српске коалиције после поцепане речке резолуције. До такве политике довело је коалицију њезино водство, из српске самосталне и хрватске некада напредне странке.

У целом добу те политике лутања и несвести, коалиција нити је знала шта хоће, нити је знала како ће. Час ово, час оно; час овако, час онако, ударајући главом о зид и десно и лево; коалиција се наметала час Пешти, час Бечу, шамарена и овде и онде.

И дошло је напослетку дотле, да је хрватско српска коалиција отрцани барјачић свог политичког чамца савила и тај чамац притерала у тихо пристаниште пештанско-бечко, пред ноге грофу Куену Хедерварију

Дошло је до тога, да је хрватско-српска коалиција банкротирала и — капитулирала. Чивути банкроти, када капитулирају и пред својим веровницима скрушено признају своју инсолвенцију (неспособност за плаћања), они се одмах упусте и у поравнања, да се одрже ипак на ногама, било са 50, било са 30 или мање процената попуста.

И хрватско српска коалиција постала је политички — Чивутин. Склопила је поравнање, т. зв. „пештански пакт“. Разуме се, углављен не без знања и без благослова бечког. Јер гроф Куен је бечки угарски министар председник, као што је и бан Томашић бечки експонент угарског министра председника. Те друкчије и не може бити, него да Беч зна и да благослов даје свему, што ова два бечка поузданика раде и ураде. Па тако је дат благослов и „пештанском пакту“.

Само што хрватско-српска коалиција код склапања тога пакта није прошла чивутски, него хрватско-српски. Чивутин премаже зубе својим веровницима, а „пештански пакт“ је премазао субе хрватско српској коалицији.

Пакт је врло мало и обећавао, а извршио је само око мало од тог малог, што је требало политици грофа Куена. Изборну реформу са повећаним бројем бирача, али и са свима могућностима, да се слобода избора изигра.

После поравнања Чивутин остане на ногама, поносит и свестан својих даљих потхвата и радова; а после „пештанског пакта“ хрватско српска коалиција је остала потрбушке лижући прашину са чизама и Куенових и Томашићевих. Остала је понижена, без свести о оном, шта ће да наступи Цео свет је предвидео шта ће бити, само је коалицији пала магла на очи. Јер о ничем другом она није ни знала, ни хтела онда да мисли, него само о личним положајима својих неких генерала, и о власти, до које са тих положаја имају да дођу.

То им не даде ни „пакт“, а после поцепаног „пакта“ пукло је пред очима и коалицији, да од положаја и власти нема ништа. Коалицију је бан Томашић цакнуо ногом. Коалиција је пала на главу. Разбијене главе и унакажена лица и образа, изгубила је свест. И од тога доба не може да дође к себи него из једне несмислице и глупости, из једне магле и са једне странпутице срља на другу; са једног једека својих очајних и бедних циркусијада прелази се на други. Жалост ју је погледати. А не може јој нико помоћи. И неће нико да јој помогне, јер пред собом види људе, којима можеш купити капу, али памети дати не. Јер памет се не купује и не поклања. А такви људи без памети, воде коалицију.

Без памети и не могу знати шта хоће; без памети још више, не може се знати никако извести шта се хоће.

То су ђе Ахилове пете на хрватско-српској коалицији. И зато је она инсолвентна за паметну политику.

Споменућемо само један конкретан део њезиног незнања и блудње, један део њезине инсолвенције. *Хрватско-српска коалиција не зна, да она није на чисто, она је у потпуном бунилу гледе основног темеља и најпрешнијег за њу питања: да ли води и да ли ће водити нагодбену или противнагодбену политику; да ли дуалистичку или противдуалистичку политику?*

А ко у тим питањима није на чисто, тај се не би смео ни појавити на политичком пољу. Јер без тога може бити само и мејан и издеветан.

Хрватско-српска коалиција засада зна само једно што хоће Хоће да дође до власти. Али и у том једином знању свом је луде среће. Она не зна како до власти да — дође. А помоћи ни откуда Јер таквих политичара таквих државника, таквих родољуба, којима се сва памет цела тактика и сви потхвати врте само око тога како да дођу до власти, — ратосиљају се и паметни и поштени људи.

А државна политика с њима не може водити рачуна другог, него да јој се ропски и животињски упрегну у кола.

То је улога политичара, који политику терају као кнефт око власти. А такву политику води хрватско-српска коалиција од дана поцепане речке резолуције до данас. Зато и не зна шта хоће. Још мање може знати како ће. И зато ће јој свако паметан окренути леђа.

Виктор.

Конгрес словенских новинара у Београду.

(Телефонски извештај „Застави“.)

Београд. Данас је отворен конгрес словенских новинара. На окупу је око 250 новинарских изасланика свију словенских народа. Заступљени су сви словенски народи. Дошли су и Пољаци, из Русије и из Немачке, из Позјања, који овом приликом први пут суделују на словенском новинарском конгресу. Заступљени су и Лужички Срби свештеником Ђорђем Деленком. Муслимане из Босне и Херцеговине заступа Смаил ага Ћемаловић и Осман Ћикић. Сви гости одушевљено су дочекани. Београђани су засведочили право српско гостољубље. Сав Београд заодео се у свечано руho. Искићен је заставама свију словенских народа.

Конгрес је отворен у пола 10 сати пре подне На конгресу дошли и чланови српске владе, руски посланик Хартвиг, бугарски посланик, митрополит Димитрије, изасланици Српске Академије Наука, Српског Свеучилишта, виша војна часници, књижевници и многи угледни Београђани. Конгрес је отворио председник словенског новинарског удружења Чех Холечек из Прага. У своме говору истицао је срдачан однос између Чеха и Срба и заслуге Косте Таушановића ради упознавања између та два братска народа. Износио је врлине српског народа, који нема племства, ни богаштине, али ни сиротиње и који неуморно корача просвети. Затим је у име једног руског новинарског удружења говорио Прокопејев а за њим професор Флетић, који су изјавили, да ће заједнички радити у словенском новинарском удружењу.

После тога је изабрано чаништво. За председника конгресу изабран је Бранислав Нушић, а за почасног председника Холечек. За потпредседнике и тајнике изабран је по један заступник сваког словенског народа. По конституисању поздравио је конгрес у име српске владе министар просвете Љуба Јовановић; говорио је о миротворној задаћи словенске штампе. У име српске Академије Наука говорио је Јован Жујовић о значају књижевничког и новинарског рада. У име београдског свеучилишта поздравио је конгрес свеучилишни професор Богдан Гавриловић, а у име београдске општине председник јој Љуба Давидовић. После тога позвао је све Руса Х Колаковић из Петрограда, да клицну: Живео краљ Петар!

Конгрес је уз буран тај поклич прекинут, те су сви отишли у нову зграду II. београдске гимназије, где је изложба словенског новинарства. Изложбу је отворио наследник српског престола Александар. Српски и хрватски листови смештени су у једној дворани, а остали словенски народи добили су сваки по једну дворану.

По подне у 5 сати положили су Чеси сребрн венац на гроб Доситејев и венац на гроб и споменик Косте Таушановићу.

Довече је банкет, кога приређује српско новинарско удружење својима гостима.

Арбанашки устанак.

На бојишту у Северној Арбанији последњих дана је врло жарко. Прекјуче је једно одељење усташа напало батаљон низама у горњем Трабојину. Усташа је било око 400, а имали су и једну митраљезу. Битка је остала нерешена. Тог истог дана источно од Затрепча чула се цео дан пуцњава топова и пушака. Подробнијих гласова о том окршају још нема. Положај Етхем пашине војске скоро очајан. Етхем паша откако је дошао на земљиште Климената трпи пораз за поразом. Скоро у свима досадањим бојевима је побеђен. Но данашњи његов положај управо је очајан. Етхем паша био је пошао са својом војском на југозапад, да се састане са војском Тургут паше, али су га сада Клименте опколиле са свију страна и стерале у један непроходан кланац. Како се усташи сада лакше боре и са Тургут пашом, услед планинског положаја, то је знатан део усташа, који се борили против Тургут паше, пошао у помоћ Климентама, да би посве уништали Етхем пашину војску. Арбанасима је до тога нарочито много стало, јер им Етхем пашина војска прети, да устанак прошире и међу косовске Арнауте.

Устанак се међутим и овако све јаче шири међу Арбанасима. Из Солуна јављају, да су поново устали на оружје и Мириди ти, те да су напали Алесију. Из Шањине, Елбасана и Љеша пак стижу гласови, да се опажа врло жив покрет и међу Тосканима, јужним Арнаутима. У јанинском

вилајету већ се одметнуле две чете, те су турске власти наредиле за њима потеру. Арнаути из Новопазарског Санџака тако ће се кренули у помоћ Малисорима и прекјуче су пошли у Малесију.

Као што се види, Арбанасе се не осврћу на турска обећања нити чекају исход преговора што их удешавају из Цариграда. Они не мисле, да полажу оружје, него се штавише устанак шири све то јаче. Ради тога су јако љути у Цариграду а нарочито је љут Тургут паша, коме никако да пође за руком, да „уништи“ Арбанасе како се заверио. У својој љутини Турци опет беде Цону Гору, да она потпирује устанак. Тургут паша рекао је дописнику „Тајмса“, како су у недавним сукобима црногорске чете толико суделовале, да је он уверен да је Цона Гора добила материјалне помоћи од које стране велике силе, да подржава устанак и помаже усташама и издржава ускоке.

Разуме се, Цона Гора одлучно одбија од себе свако сумњичење. Она се држи потпуно неутрално. Што пак мобилише своју војску, то је ради заштите својих граница. Турци су нагомилали силну војску на црногорску границу, подажу утврђења тик црногорског земљишта, па хоће да пређу и на црногорско земљиште. Ради тога је изаслав бригадир Бошковић у Подгорицу, а бригадир Вукотић у Васојевиће, да изиде, у колико је турска војска повредила црногорске границе. Подгоричко пак дивизионо заповедништво издало је наредбу, да се сви батаљони, који се налазе на граници, прикупе у Затрепче. Према Затрепчу с друге стране реке Цевне налази се најјачи део Тургут пашине војске.

Русија и Кинеска.

У Кинеској је опет настао покрет против странаца. Кинеско тајно друштво „Тријада“ читаву покрајину кинеску Кантон преплавило је политичким прогласима, у којима позива Кинезе на покоље странаца, а нарочито руских досељеника и трговаца. Заоштреност је, како јављају неки листови, уопће велика између Кинеске и Русије Главни кинески гувернер Манџурије издао је тајну заповест војним заповедницима, у којој им наводи, како је између Русије и Кинеске завладала мржња, која се полагано али извесно приближује оружаним сукобу. Може бити, да засада још неће доћи до рата, али је овај не избежан. Даље каже, како је кинеска влада уверена, да се целина кинеског царства једва може одржати без рата. У потврду тога, да су заиста тако заоштрене прилике на Далеком Истоку, наводе и то, што је смењен руски посланик у Пекингу, Коростовац. Коростовац је за време руско кинеског сукоба упозоравао руску владу, да је положај врло озбиљан и да Кинеска хоће да надмудри Русију, па да је за то боље одмах одлучно приступити пречишћавању, док још Кинеска није довршила своје припреме. У Петрограду тада нису послушали посланика Коростовца, кад је овај то видео, замолио је, да га премјесте на друго место Сада ће се то и збити.

Земљотрес.

Ноћу између петка и суботе се природа немилосрдно играла са људством на великој угарској равници Алфелду. Што најсигурнијим држимо под ногама, мати земља се покренула и треском и дрмањем за неколико минута не само да нам је запретила смрћу, него је нанела нам озбиљних и штетних последица. Земљотрес су осетили и искусили они између Дунава и Тисе. А највећу пустош су претрпели у Кечкемету, где је све уништено.

Земљотрес није био само у Алфелду, између Дунава и Тисе, него је рушио и ништио људске творевине и с оне стране Дунава, у веспримској, толнанској и шомођској жупанији; штавише један талас његов осетили су чак и у Ердељу. И у Будимпешти је, као што смо јуче јавили, било земљотреса. Два страховита потреса пробудила су успавану престоницу, која се бесвесно, уз вапај а кукњаву спасавала бегањем у слободу. У Кечкемету је земљотрес највећом жестином проузроковао грдан страх. У овој лепој варошици се покренула земља ноћу. Једно за другим три јака потреса су узбунила целокупно становништво. Зидови су попуцали, куће се уз велики прасак рушиле. Земља се отварала под људским ногама. Два детета су пропала у земљу. Све јавне зграде, суднице, цркве и музеум, све је то у праху. Штета је огромна, иако се још није тачно установила. Три страхотна потреса су узбунила и мирну варошицу Нађкерешх, и скоро све куће порушила Оџаци кућа су летели у комадима, те су многи људи рањени, а два људска живота уништена. По улицама се разлегала писка, вриска и запомагање жена и деце. После земљотреса чула се потмула тутњава, која се полако удаљивала.

Смртоносне врућине.

У Америци врућине још нису почеле ни попуштати, а већ нам стижу гласови са запада Европе, да и тамо почињу велике врућине. Тако изгледа да се она врела струја, која је пошла од американских западних камених брда, приближује и нама нашој отаџбини. Али зато не треба страховати да ће и код нас наступити онаке жестоке врућине, какве владају у Америци, где се планине од севера отварају југу; међутим су у Европи планине тако укрштене да је врло добра промаја ветрова, која ублажава и уништује велике врућине. Гласови о врућинама стижу ови: У Енглеској су страшне врућине. Због јаке топлоте једна творница амонијака се распрштала Много је радника погинуло и рањено. Који су неповређени остали, попадали су у несвест, услед јаког задаха амонијака и страшне топлоте. Из Париза пак јављају, да је у Северним, западним и средњим делом Француске, јуче владала страшна врућина, којој су подлегле многе жртве. — Из Петрограда јављају, да у оренбуршкој гувернији услед јаке врућине, која траје већ неколико недеља, жито се сасвим осушило и пропало. Многа марва је угинула. Из Њу Јорка јављају: Сунчаница је у Североамеричким Сједињеним Државама убила досад преко хиљаду људи. Прекјуче око подне поново је пало шесет и две жртве, а преко хиљаде њих се опасно поболело.

Краљевска деца.

Приликом крунисања енглеског краља, десио се овај мали призор: Када су по свршеном крунисању краљева деца стигла до кола, први је хтео велски херцег да уђе у кола. Али га повуче за руку херцегиња Мари, и достојанствено рече: „Прво иде краљева херцегиња, а затим велски херцег“. Али, брат јој је друкчије мислио о степену достојанства, те јој одговори: После краља први је велики кнез! Ради ове мале препирке цео вход је застао, а свађу је прекинуо кнез Алберт словивши брата: „Едварде, ти ћеш пречекати да се попнеш!“ Едвард се узбезекнуо и док је он узбезекнут застао, херцегиња Марија скочи у кола.

Брзојави „Застави“

Стигли 27. јуна.

За опће право гласа.

Будимпешта. У Новој Пешти одржан је збор у корист опћег, једнаког изборног права са тајним гласањем.

Заплет због Марока.

Берлин. Француски посланик Камбон саветовао се са немачким државним тајником спољних послова Киндерлен Вехтером Установили су, да нема разлога узнемиривању. Обе државе искрено желе да се евентуални сукоби отклоне мирним путем

Поплава у Галицији.

Лавово. Река Прут се излила. Код Коломеје поплављена је сва околина.

Штрајк.

Будимпешта. Избио је пекарски штрајк.

Одговорни уредник
Мита Клицин.

Трговина.

Будимпешта, 27. јуна 1911. год.
(Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж прве каквоће 18 к. 50 п. до 18 к. 60 п.
Јечам за храну — к. — п. до — к. — пот.
Јечам за кување пива — к. — п. до — к. — п.
Зоб прве каквоће 14 к. 90 п. до 15 к. 10 п.
Зоб средње каквоће — к. — п. до — к. — п.
Кукуруз домаћи — к. — п. до — к. — п.

Продајем малу машину = за прављење леда =

1 компресор бр. 4. систем „Линди“, 1 генератор са 50 калупа, 1 таугфас и трансмисије. — Ради повећања фабрике продајем све ово врло јефтино.

За цену и услове ваља се обратити на власника

Леополда М. Линсбаха,
1028 2—3 Земун.

ВИШЕ КРОЈАЧКИХ ПОМОЋНИКА

за стални вашарски посао потребни су ми одмах.

Добре шавђије и ожењени имају првенство

Hajtman János
1027 2—3 Temerin.

ЛИЈАНДЕРА на продају.

25 комада врло лепих лијандера имам на продају.

За цену обратити се на **Лазара Живковића** старог у Беочин, (Срем).
1034 1—3

Кројачка и абаџиска радња МИЛАНА СТ. ЈАКОВЉЕВИЋА у Руми

потребује 4 добра радника и то, 3 кројачка и 2 абаџиска, исто тако и једног доброг продавца.

Који би могли у посао одмах ступити. 1037 1—3

ОЛАЈНЕ РЕПИЦЕ
праве купусаре за семе
и СИТНЕ ПРОЈЕ (просо)
за сејање у штрњику као други усев има на продају 1037 1—10
СЕМЕНАРСКА ТРГОВИНА
Тиме Владисављевића,
Београд, споменик кнеза Михаила.

СВОЈУ ПЕКАРУ (ШВАРЦБЕКЕРАЈ)
заједно са алатом која постоји
У ГЛАВОЈ УЛИЦИ У МИТРОВИЦИ
од 1 августа
издајем
Ђура Кузмић
Митровица. Занатлијска ул. бр. 4.
1039 1—2

ПОТРЕБУЈЕМ ШЕГРТА ПРАКТИКАНТА.

Родитељи, који својој деци желе добро место прибавити, нека се обрате мануфактурној, галантеријској и шпецеријској трговини

Ђоке Спаића
955 4—6 **Меленци.** Torontál v m

Дражба на мањак.

Српска православна црквена општина у Доњем Ковиљу (Alsókabol, B. B. m.) на основу решења црквене скупштине од 13. (26.) марта 1911 и потврде истог решења од стране славног административног одбора бачког Ф. А. О. 559|363. ex 1911. расписује овим дражбу на мањак ради зидања новог св. Савског дома.

Послови износе по предрачуну:

1.) Зидарски рад	К	3249·—
2.) Дунђерски „	„	700·—
3.) Столарски „	„	1084·—
4.) Лимарски „	„	70·—
Свега . . .	К	5103·—

Дражба ће се одржати у недељу 10. (23.) јула 1911 у 9 сах. пре подне у комуналној школи.

Лицитанти су дужни положити 5% јамчевине а подузетник 10% што ће му се као јамчевина (кауција) задржати.

Црквена општина задржава себи право, да од свих понуда без обзира на понуђену своту, бира понуђаче.

План и трошковник могу се сваки дан видети код председника црквене општине.

Српска православна црквена општина у Доњем Ковиљу 23. јуна (5. јула) 1911.

Мита Обренов,
председник.

Никола Коларов,
перовођа. 1040 1—3

Српска штампарија дра Свето а Милетића у Новом Саду